

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 4'50 fil.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 24 frc.
1/2 an 12 frc.,
1/4 an 6 frc.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oara 12 fil. a treia
oara 10 fil.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirei“ în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

„O VICTORIE ORTODOXĂ“

sau „compromiterea ortodoxiei și a neamului“?

Când scriu acest articol, nu știu ce titlu mai potrivit aș pune în fruntea lui. Cel dintâi titlu „O victorie a ortodoxiei“ nu este al meu, el este al ziarului „Voința națională“, care s'a înșelat amarnic cu publicarea acestei victorii, precum se va vedea în cele următoare.

Al doilea titlu „O compromitere a ortodoxiei“ este al meu, și mărturisesc că abia m'am putut stăpâni, ca să nu dau un titlu și mai aspru și foarte meritat, pentru cele ce se întâmplă de un timp în această țară de când mai cu seamă a luat naștere scandalul bisericesc care nu să mai curmă și nici speranță nu este de a se curmă.

Dar să vorbesc de cel mai recent fapt pe care unele ziare de aici îl numesc „O victorie ortodoxă“ și altele profită de el pentru a preamări ortodoxia și a profeti distrugerea catolicizmului!... Este vorba de cazul trecerii unui arhiepiscop (?) catolic (?) la ortodoxism.

A fost deajuns, că Primatul de aici Atanasie, într'un moment de rea inspirație s'a pripit să dea publicității o scrisoare, ce i-a trimis-o Arhiepiscopul (?) I. René Villatte și prin care cere a fi primit în România în serviciul bisericii ortodoxe... și toate ziarele de aici, chiar și cele redactate și conduse de atei și străini neortodoxi, să strige: o-sana celui ce intră în cetatea ortodoxiei naționale românești! — voind să dovedească prin aceasta convertire a unui așa de mare personaj, inferioritatea bisericii catolice față cu credința ortodoxă și tot deodată recompensarea și satisfacția deplină a bisericii ortodoxe pentru dese convertiri anterioare dela ortodoxi la catolicism și la biserică românească unită cu Roma.

Nici primatul, nici ziarele cari s'au grăbit a trâmbița acest triumf ridicul, nu au avut precauțiunea să se informeze mai întâi, cum stau lucrurile cu acest Arhiepiscop (?) transfug și renegat, căci în atare caz nu se păcăleau cum s'au păcălit!

Eu știu, că „Unirea“ încă în anul 1907, în vre-o 3 numeri ne spuneă, cine este acest preot și ce isprăvi a făcut, și cred, că Românii din Ardeal și Ungaria, cari se ocupă cu afacerile religioase, cunosc cazul și deci nu află de lipsă al mai descrie. Voiam însă să-l recomand pe acest preot arhiepiscop publicului de aici, dar s'a găsit și aici, și încă chiar ziare, cari să apere ortodoxia, ca să spună publicului, cine e omul catolic, cu așa titluri pompoase care îmbrățișează din dragoste (?) și convingere (?) religia ortodoxă și care se oferă să servească în România chiar *absicând* de rangul său de Arhiepiscop, *dacă* Primatul României va *cere aceasta* (adecă: *dacă* Primatul României l-ar primi cu rangul de Arhiepiscop cu tot, cu atât mai dulce iar fi convertirea la ortodoxie).

Intrebarea e acum: ce să facă Primatul, Sinodul și Guvernul de aici cu acest convertit? Să-i dea o Eparhie, sau numai un grad de Arhiepiscop? Dar în ce limbă să facă serviciul religios, căci el nu știe românește.

Cred, că altă slujbă nu ar putea face, decât pentru damele noastre selecte ortodoxe, a căror limbă de conversație e franceză, să le facă liturghie și predică în limba franceză, precum și spovedanie în franțozeste...

Dacă într'o ședință dela societatea ortodoxă națională a femeilor române eră vorba, ca în lipsa de competente ortodoxe, să aducă o franțuză sau o germană catolică, de ce această societate nu ar avea și un predicator și duhovnic francez și încă cu rangul de Arhiepiscop? Și alte câte întrebări s'ar mai putea face cu convertirea acestui preot alungat de catolici!

Un proverb românesc zice: „Un nebun aruncă o piatră în gărlă și zece înțelepți nu o pot scoate afară“. Cam acesta e și cazul cu convertirea la ortodoxism a acestui preot arhiepiscop, a acestui farsor — cum îi zice un ziar de aici! S'a aruncat în public scrisoarea lui, firește cu scopul de a da o palmă catolicizmului, care — în definitiv ar fi vi-

novat de păcatele ce se atribuiesc clerului superior de aici și mai ales Primatului Atanasie — și când colo, acuma trebuie să regrete graba ce a pus în publicarea scrisorii preotului Villatte.

Fiind însă acesta un caz unic și isolat și condamnat dela nașterea lui, va trece și se va uita, căci prea miroasă a oarecare răsbunare a acestui preot, pentrucă la nația lui și în patria lui nu l-a băgat nime în samă și prea zeloșii noștri ortodoxi de aici cu Primatul în frunte s'au blamat din nou, nereușind nici cu această diversiune în marele scandal și proces cu chestia acuzațiunii ce se aduce de atâta timp Primatului...

Este însă altă faptă la ordinea zilei, care tot așa compromite ortodoxia noastră ca-și țara întregă.

Canonicul Baud, cu cunoscuta lui scrisoare publicată, a răscolit lumea ortodoxă de aici, mai cu seamă, că pe acel timp eră dat în public și scandalul din Sinod cu pâra Episcopului de Roman și a celor trei preoți, în contra Primatului. acestea două cazuri au dat naștere unor manifestațiuni demne de toată compătimirea: de scrisoarea preotului Baud au profitat cei doritori de a se pune în fruntea unor manifestațiuni sgomotoase, de a conduce manifestațiuni pe strade cu stindarde și prapore și cu dame mergând în ordine militarească, făcându-ne nu numai de râsul străinilor, dar umplând de compătimire și pe adevărații români cari știau cine și pentru ce se fac asemenea condamnabile manifestațiuni, cari în loc de a calma spiritele au îngroșat strigătul de: cerem judecată, cerem dreptate, afară păcătoșii din biserică! Așa, că diversiunea cu fantoma catolicizmului, n'a isbutit cu oare-care rezultat, practic, dar nu s'au dat înapoi dela alta înjghebare care cred, că va să se sfârșească și mai trist, și anume: fantoma catolicizmului a dat naștere așa-numitelor „societăți ortodoxe naționale ale femeilor române“ cari și'au început activitatea prin mai multe centre, cu scopul de a salvă „biserica ortodoxă națională“ de „uneltiri stre-

ine" adecă de propaganda catolică, care fie zis în treacă, nici nu se vede, nici nu se aude, și chiar de ar există, ea nu trage pe nimenea de mânecă. Din contră e cea mai filoromână aici și cea mai liberală pentru toate națiunile, cari se țin de credința catolică a Romei.

Dar asta nu ar fi așa de condamnată o scrisoare, adevărată ori minciunoasă (căci adevărul adevărat nu se știe încă cu siguranță) a preotului Baud, a mișcat atât de tare sentimentele credinții „strămoșești“, încât cei interesați — dacă nu ar fi mai bine zis: cei compromiși în alte păcate — au pus la cale formarea de societăți și cotisațiuni de bani în folosul educațiunii copiilor români din punct de vedere religios și național. Ar fi de lăudat o emulațiune pe terenul cultural religios și moral, când ai în fața ta un adversar, care voiește să te întrecă pe acest teren! Dar să vedem, cari sunt mijloacele acele morale, cu cari aceste societăți „ortodoxe naționale“ și încă a femeilor române, vreau să emulez, și să moralizeze în senz național educațiunea copilelor române?

Am înaintea mea statutele societății ortodoxe naționale a femeilor române, în cap II în art. 6 se înșiră mijloacele, cari să ajute la realizarea scopului societății și la lit. a, se cetește „organizarea de conferințe religioase, de istorie, de literatură națională și igienă“. — Dacă ar fi numai atâta, ar fi ceva lucru frumos, deși aceste societăți nu sunt născute din sentimentul

propriu și simultaneu al ortodoxilor noștri, ci cum am zis mai sus, sunt provocate de alte motive... dar vedem, că aceste societăți aleargă și la alte mijloace pentru adunarea de ajutoare bănești; se dau și reprezentațiuni teatrale cu subiect imoral și de aceea un reporter teatral dela un ziar a spus-o pe șleau — cum se zice pe aici când spui ceva pe față fără incunjur — scriind „păcat, că alegerea piesei a fost așa de puțin nimerită pentru o societate creștinească și românească... Căci ce piesă și-a ales această societate religioasă ortodoxă... cu care să te produci în beneficiul educațiunii religioase și morale a ficelilor române?

Eră piesa „Taifun“ a ungerului Melchior Lengyel, pe carea reporterii teatrali o numeau „o babilonie artificială, o dramă cu fantazie sinistă, o piesă fără nici un Dumnezeu, o piesă în carea rolul principal îl are o cocotă germană, rumenită la față și aurită la păr, dar „cocota e un drac modern, își bate joc de personajul japonez și acesta într-o furie o sugrumă.

Iată, o asemenea piesă și încă dramă cu rol de cocotă, s'a dat în folosul „societății ortodoxe naționale a femeilor române!!!

Cred, că nu mai e nevoie de comentariu, dar nu-mi pot opri cuvântul: ce rușine! Și să trec mai departe, să arăt în ce stă activitatea acestei societăți ortodoxe? Ce mai conțin statutele ei? Eu însă, fiind român unit și care nu vreau să fiu în relațiuni de rubedenie sau comu-

niune religioasă cu Rușii, Bulgarii, Grecii, Sârbii etc., cari peste tot locul, pe unde Românii neuniți sunt în contact cu ei, vreau să-i înghită: ci sunt cu apusul luminat de unde îmi deduc originea și unde rasa mea latină e toată catolică și care îmi recunoaște ființa mea de român, — așa nu-mi permit să comentez și să critic eu ca unit, și deci bănuir de parțialitate, conținutul și scopul acestor statute, mai ales când e vorba, ca damele să le execute și să aibă rolul principal... și de aceea las cuvântul unui preot ortodox a cărui judecată cred că o împărtășesc toți preoții conștii de misiunea lor.

O scrisoare a acestui preot e publicată în nr. 17 a. c. al ziarului „România Creștină“, care are pe frontispiciul său ca motto „Ortodoxia trebuie să fie pavăza României și cinstea neamului“ așa, că acest organ ortodox numai de vândut catolicismului nu poate fi învinuit! Iată scrisoarea:

O scrisoare

pentru: Societatea ortodoxă a femeilor.

Dle redactor,

Din cele ce am citit în ziarul D-voastră m'am convins, că e o adevărată maimuțerie cele ce se petrec în Biserica noastră ortodoxă, prin amestecul și concușterea femeilor în afacerile bisericesti. Ni se dă nouă preoților un mare vot de blam și suntem puși în o situațiune umilitoare, ajungând a fi conduși de femei.

Parcă noi dacă ne-am sili să ne facem datoria n-am putea să combatem pro-

FOIȚA.

— Fragmente. —

Mai deună zi am dat în vorbă cu vecina. Plivea în grădină la un strat de legume.

— Am pus, în colo, tot grumpene, că-i cam umbră și nu se fac legumele. Iac' aici am pus niște morcovi. Is cam rari, dar' în schimb s'or face mari.

În strat nu se zăreau, decât ici colo câteva fire.

— Apoi, tot eu trebuie să le fac toate. „Bărbatu-i dus la lucru“.

Vorbea pe-un glas ascuțit și înalt, și-și ridica în restimpuri degetele pline de tină.

— D'apoi feciorul, o întreb, el nu-ți ajută?

— Nu, că ăla nu se pricepe numai să mănăce. A fost la „cotare“ în anul acesta și nici cătană nu l-a luat. Vezi că nu poate grăi bine.

— Așa s'a născut, ori i-a venit din ceva?

— Acum nu știu ce să zic, spuse ea, și ridicându-se dela strat veni lângă pălant.

— Am stat noi până a fost de vr'o trei ani și am tot așteptat. Doar va grăi

cumva. În urmă îmi ziseră niște muieri: Poate va fi schimbat!

— Cum să fie schimbat?

— D'apoi până nu-i copilul botezat trebuie pază bună pe el. Să nu-l lași singur în casă, să nu deschizi ușa ori fereastra peste noapte. Că cel necurat poate veni să schimbe copilul. Adecă duce pe cel sănătos și aduce altul ca vai de el.

— Doamne vecină, cum poți crede așa ceva, i-am zis. Asta nu se poate întâmpla.

— Ba se poate, dacă nu-i copilul botezat, nu-i subț puterea ingerilor buni. Și cel rău umblă în rușul capului și înghite pe cine poate.

— Povești, vecino. Ai lui Dumnezeu sunt toți oamenii și creștinii și păgânii. Și nu-l lasă pe ghiavul să-și bată joc de fapăturile sale.

— Acum dumneata nu crezi, da la noi s'au mai întâmplat de acestea. Iacă de pildă la a Brădulesii. I-a schimbat într-o sară copilul sănătos, și i-a adus unul cu gura strâmbă și cu capul mare. Ști unul de cei ce are apă în cap. Și a trăit străinul acela zece ani, tot întins pe spate. Trebuia numai să-l vezi cum se uită și ai fi crezut că-i schimbat. Și acela nu putea vorbi de loc. Acum al nostru tot mai poate. Da să vezi, cum a învățat!

Vecina se apropie mai tare de pălant și mă privi printr'o crepătură.

— Să vezi numai, c'a fost tare greu. Ajunsesse de șapte ani. La școală nu mi l-au primit. Și nu zicea nici o vorbă. Acum niște femei mi-au zis să-l „prăbăluim“. Și într-o sară ne-am pus noi la masă, eu, bărbatul și copilul, să cinăm brânză și mămăligă. Mie și la bărbat ne-am dat mai multă mămăligă, iar la copil puțină. Și când i-am dat-o am zis tare: Mă Niculaie, asta-i mămăligă! Și i-am arătat mămăliga. El a făcut numai din cap s'a început să mănăce. Dar din câte-va bucături s'a isprăvit mămăliga. A stat el, s'a uitat în masă, s'a uitat jos. Noi ne făceam că nu-l vedem că s'a isprăvit bucătura. Și 'n urmă aud numai pe copilul meu cum înghite de câte-va ori și zice cu greu, ca și când i-ar trage cu cleștele vorba din grumaz, zice: „D, d' dămi măligă“.

Atunci mi-se părură c'a răsărit soarele la noi în casă. Așa mi-a părut de bine. „Așa Niculae, i-am zis, asta se chiamă mămăligă“. Și iar i-am dat numai o țără, ca să mai ceară. Dar' el părea tare supărat, gândea-i că numai cu mari chinuri a putut spune vorba. Și când a gătat-o, iar a cerut. Și așa într'un an de zile l-am proboluit cu multe vorbe și a mai învățat unele, așa că acum tot ne mai putem înțelege cu el, Dumnezeu să le dea bine muerilor, cari au zis să-l „prăbăluim“.

Până când vorbea, trimițându-mi privirile ei fixe, fără vieață prin pălant, am băgat

pagandele vrăjmașilor și să le zădărniciș planurile. Oare femeile, amestecându-se, vor avea mai multă trecere decât noi?

Oare n'ar fi fost mai logic să ne dea ajutor pe alte căi, cum ar fi fost bunăoară: să vie regulat la Biserică, să dea milă săracilor, să nu se mai ducă pe la bisericile altor neamuri, să se lase de lux și de alte slăbiciuni etc?

Cum ne vine nouă acum, când auzim titluri sunătoare pentru femei și umilitoare pentru noi, ca: *Doamna X. Y. președinta parohiei cutare, desvoaltă un studiu asupra vieții practice a creștinilor din parohia sa, care numără la 800 familii?* (Ziarul „Seara“ Nr. 414 din 8 Martie 1911.)

Acum au ajuns femeile președinte a-le parohiilor noastre, iar noi asistăm la intruniri ca simpli mireni păstoriți. Urâte vremuri am ajuns.

De aceea vă rog din suflet, să publicați această scrisoare și să luptați pentru înlăturarea acestui abuz. Asemenea sporturi numai în Biserică nu se făcuseră, parcă ne-am afla la circ!

Ce e drept, noi credem că rolul femeilor e mântuitor pentru creșterea copiilor în credința noastră creștinească și cu frica lui Dumnezeu, dar de aci și până a face pe femei președinte ale parohiilor și ale da pe mână combaterea propagandiștilor este mare distanță.

Suntem noi bântuiți de rele mult mai mari, la care ar fi rolul femeilor să intervină.

Suntem bântuiți de luxul și de risipa cea mai păgubitoare; moda ne ruinează dela mic până la mare; desfrânarea se întinde ca pe vremea decadentei Romanilor; femeile orașene își distrug fecunditatea maternă ca să nu mai facă copii; necre-

dința conjugală, divorțurile și concubinagiile au devenit o plagă omorătoare pentru neamul nostru.

Și factor principal care contribuie la aceste rele, este la noi tocmai femeia.

Iar acum, femeile noastre în loc să-și vadă bârna din ochiul lor, s'apucă să se facă președinte de parohii și să ție predici preoților? Ce ne mai rămâne atunci nouă de făcut? De sigur, să ne ducem la bucătărie!

Iată pentru ce cred, că bine faceți Dvoastră de arătați ridicolul acestei situații și deschideți ochii lumii. Ar trebui ca noi preoții să începem o activitate pastorală mai întinsă, ar trebui să ferim pe credincioșii noștri să nu cadă în rătăcirii și în ghiarele propagandiștilor de tot felul, care ne-au zăpăcit credința poporului.

Tot pentru aceste motive cred ca Sf. Sinod condus de I. P. S. Mitropolitul, turbură rânduielile Sfintei noastre Biserici, care nu dă drept femeiei să învețe „cuvântul“, sau să conducă afaceri de administrație bisericească și nici să uzurpe drepturile preoților, numindu-se președinte ale parohiilor noastre.

Lucru nemerit ar fi, ca femeile să se lase de acele rele de care am spus mai sus și care le pierd sufletul. Acelea care vor să se devoteze binelui public au destul teren și în afară de cercul activității noastre pastorale.

Primiți Vă rog ... etc.

Preotul G. M.
Licențiat în Teologie.

Am zis, că nu e necesitate de a mai comenta faptele, căci le vedem cu ochii proprii, că compromit întâi guvernul, apoi pe profesorii și profesoarele de până acuma, și

pe preoțimea întreagă, cari toți, până astăzi n'ar fi fost în stare să îndrumeze tineretul țării pe cărările educației religioase, morale și naționale, ci eră nevoie să intervină femeile noastre selecte... în pălării și mode șantecler și cu piesa Taif-fun cu ungurul și cu cocota ei, ca să îndrepte moravurile vieții noastre stricate și să salveze biserica țării cu atâtea atribute frumoase, pompoase, dar compromise de farișei moderni: ortodoxă, autocefală națională, drept măritoare de răsărit, etc. și probabil, că președintele noastre vor cere — și clerul deaici va cedă și încă cu plăcere — ca ele să devie și preoți în fapt. Și de ce nu?

Di Disescu, renumit avocat și jurisconsult, fost și poate viitor ministru de culte, într'o conferință la Ateneu, a susținut chiar, că femeia are drept să fie și episcop și preot și cum Americanii au păstori femeii, și cetisem că chiar și în Anglia au început protestanții cu păstori feminini, de ce n'am avea și noi în România, pe lângă femei președinte de Parohii, și femei păstorițe, după ce deja femeile au aci așa rol mare în mișcările actuale ale așa-numitului „scandal bisericesc“? Și apoi mai ținându-se în seamă și moda de azi și de mâne a femeilor, nu ar fi eschisa posibilitatea, să vedem ceva modern în biserica ortodoxă de aci, adevă, predicând din ușa altarului sau de pe amvon o păstoriță cu pălăria șantecler și cu rochia pantalonii!

Apoi să nu strigi cu mâhnire: Ce timpuri ce moravuri!?

București 30 Aprilie.

P. Delarupe.

de seamă că de-aproape de ea mai privesc o păreche de ochi.

— Asta ni-e fata. Văst-ai că ți-am spus, că avem și o fată. Asta poate grăi. E slujnică.

— Unde e slujnică?

— Intr'un sat vecin, la un sas.

— Și ce simbrie are?

— Are zece zloți și la Crăciunul nostru să ne-o dea cu cisme nouă.

— Zece zloți pe anul întreg? E prea puțin.

— Nu-i puțin că-i dă și de mâncare. Și la noi și așa nu avea ce face.

In vreme ce vorbiă vecina, ochi copilei priveau prin pălant, răsând mereu.

— Câți ani are? întreb.

— „Treisprezece“ zice vecina.

— Și ce slujbă faci tu la sas, întreb fata.

„Stau cu Trenchin și dimineata duc laptele la buterai“.

— Acolo unde se face „untul“ adause mamă-sa, cu vădită mulțămire, c'a știut copila ei să spună vorba aceea străină.

— Cu ea ne mai putem ajuta, dar' cu feciorul mai nimic. Iată și acum acuși e sară, și dela aniazi n'a mai dat pe-acasă. Nu cutez să-l infrunt cu nimic, că se duce și nu mai vine câte două zile pe-acasă.

Inșă, în clipa aceea, din spre casă, se auzi un glas ciudat și pocnet din degete. Părea o strigătură, foarte incurcată. Atât' numai se putea înțelege.

„Se mărit' tat'to!“

— Iată-l că vine, prostul de el, și iar' face comedii. Se vede că i-a dat cine-va să bea „vinars“.

Feciorul veni prin curte, pocnind din degete, și făcând pouturi din picioarele străambe. Se mărit' tat'to!

Tot numai cuvintele aceste se înțelegeau. Apoi, de-odată se opri, privi fix înainte, salută militărește și începă să torăie, stând țapăn, o sumedenie de vorbe neînțelese, în cari însă se observă o cadență.

— Acum face cum fac „craii“ zise măsa. Ii vede la Crăciun și-i tare plac craii. Se vede că iar i-a dat cineva să bea. Ii dă vr'un om câte-un păbar de rachiu și câte-o țigară.

— Ii place rachiu?

— Place, numai la noi în casă nu-l gustă. Că noi n'avem bani de rachiu.

— Bărbatul nu ți-se 'mbată?

— Mai rar. Dar ne-a fost destul cu tatăl său, cu socru. Ala a beut până s'a vândut moșia toată și s'a aprins spirtu în el.

— A fost bețiv mare socrul Dtale?

— Cum nu s'a mai pomenit. Intr'o zi mergea de bea în trei sate, că unul nu-i eră destul.

Priveam cu durere la acești oameni, cari parcă n'au nici un rost în lumea asta, și-mi explicam toate degenărările intrupate în băiat și în fetiță. I. Agîrbiceanu.

Corespondințe.

Protopopiatul Sibiiu.

— Raport asupra anului 1910. —

(Continuare și fine).

In Orlat s'a ridicat în 1910 o nouă casă parohială din capitalul bisericii, corăpunzătoare tuturor cerințelor. In Alămor asemenea s'a ridicat o nouă casă parohială prin noul preot de acolo On. Cornel Hulpuș. In Cașolț s'a zidit o nouă șură parohială prin jertfele poporului din material solid. Meritul revine celor-ce au stăruit pentru realizarea acestor lucrări.

III. Cât pentru cauza școlară confesională, sunt de remarcat următoarele îmbunătățiri: In Boarta s'a clădit un nou edificiu școlar, tot asemenea și in Cașolț, iar școala din Șteneș a fost adaptată, ca să corespundă cerințelor legii. In Șaldorf asemenea e proiectată clădirea unui nou edificiu școlar și tot asemenea și in Șelcău. Relevez aci în deosebi meritele ce și le-au câștigat confracții! *Demetriu Deac* pentru clădirea școlii din Boarta și *Izidor Vlad* pentru clădirea școlii din Cașolț. Salvarea cauzei școlare confesionale a reclamat multă jertfă de muncă și

de bani în anul trecut și va reclama și pe viitor.

Dintre 18 parohii provăzute cu școală confesională s'au regulat salariile învățărești până acum cu minimul pretins de noua lege școlară în 12, și anume: în Armeni, Brad, Călvasăr, Cașolț, Gurariului, Hamba, Sibiiu, Slimnic, Șaldorf, Șelcău, Ștenea și Șura-mică; afară de Armeni și Sibiiu, în toate celelalte cu ajutor de stat. Pentru școlile din Buia și Șeica-mare, știmtorate de școale de stat, s'au pus în prospect ajutoare de câte 400 cor. din fondul cultural arhidiecezan. La Alămor încă nu s'a primit rezoluție definitivă la cererea înaintată pentru ajutor de stat; la Boarta și Vizocna au fost respinse cererile pentru ajutor de stat din partea Ministrului Instrucțiunii publice, s'au făcut însă remonstrații în ambele locuri; în sfârșit în Ghijasa-de-sus școala cu 2 învățatori a ajuns prin îndărătația poporului de a-și regula afacerile școlare la timp în criza cea mai mare.

Despărțământul Sibiiu al Reuniunii învățătorilor arhidiecezani în 1910 și-a ținut adunările statutare în Slimnic și în Hosman.

Schimbări în personalul corpului didactic în 1910 nu s'au ivit.

IV. Ce privește mersul altor afaceri de natură administrativă, observ, că până acum abia din 5 parohii s'au înaintat rațiunile bis.-școl. pe 1910, deși termenul de înaintare a expirat la sfârșitul lui Faur a. c.

Peste tot trebuie să constat cu părere de rău și de astădată, că cei mai mulți confrăți nu sunt acurați întru împlinirea ordinațiilor, ce le primesc; trec cu vederea termenele puse pentru împlinirea lor, ori își uită cu totul de datorie, prin ce fac oficiului protopopesc nenumărate mizerii, provoacă continue urzorii împreunate cu muncă, spese și pierdere de timp, și prin aceea împiedecă mersul regulat al afacerilor. Cred, că a sosit timpul, ca fiecare confrate să se pătrundă în sfârșit de alte sentimente de datorie, căci cu indolența tradițională nu o să ajungem nici când la creangă verde.

Dări restante în sumă mai considerabilă, după stăruințe de ani de zile, am ajuns să avem astăzi numai în parohia Buia.

Amintesc la locul acesta, că reuniunea de înmormântare districtuală e în prosperare; de prezent ea se compune din 3 secții cu peste 1000 membri, dar trebuie să constat, că atunci, când am înființat reuniunea aceasta, m'am așteptat la altă îmbrățișare a cauzei ei din partea fraților preoți, tocmai în interesul lor bine priceput. Am intenționat crearea unei instituțiuni de mare importanță economică în districtul acesta și e de datoria fiecăruia să lucreze cu zel neadormit la prosperarea reuniunii acesteia în măsură mai mare decât până acum. Terenul însoțirilor de caracter economic, reclamate de nevoile vremii, nu-i permis să mai rămână în părginirea tradițională, dacă mai contăm și noi la aceea, ca să fim socotiți între cei ce pricep spiritul timpului. Altcum nu ne merităm rostul, ce-l avem în mijlocul poporului. În alte țeri și la alte neamuri însoțirile de tot soiul au produs minuni și noi stăm cu mâinile în sân!

V. Starea morală a poporului nostru e cunoscută din anii premergători, și pentru ridicarea ei avem și chemarea sfântă a lucră-

cu toate mijloacele, ce ne stau la îndemână. Pentru combaterea conviețuirilor nelegiuite trebuie executate cu stăruință neîntreruptă îndrumările canonice existente, ca acelea să nu rămână literă moartă. Combaterea alcoolismului și a altor deprinderi rele încă trebuie să fie una din preocupările noastre cele mai de seamă, de vreme-ce de aceea suntem puși în mijlocul poporului, ca să-l păstori și povățuim pe calea, ce duce la bunăstarea vremelnică și la fericirea veșnică, stărpind scăderile, ce rod la rădăcina vieții lui morale. Va pricepe ori și cine, că dacă e vorba să ne facem datoria deplin ca păstorii poporului, nu ne mai putem mărgini numai la îndeplinirea mecanică a funcțiilor spirituale ca în trecut, ci trebuie să dezvoltăm o activitate intențivă pe toate terenurile, ce stau în părginire, ca să nu devenim niște factori de prisos în mijlocul sbuciumărilor, de cari e frământată lumea de azi. Cu un cuvânt trebuie să dezvoltăm și activitate extra-oficială, reclamată azi cu stăruință din toate părțile. Luminarea poporului prin prelegeri și conferințe potrivite nevoilor vremii ar contribui fără îndoială mult la ridicarea și întărirea moralului, și e timpul să ne gândim și noi asupra acestor mijloace moderne de cultură și înaintare.

Dar ca să putem uză de aceste mijloace, ca să știm folosi aceste arme moderne de propășire, mai întâiu trebuie să le avem și cel ce le are să le știe perfecționă, iar aceasta numai prin cultivare proprie se poate face, prin cetire și studiu serios și îndelungat, căci seminarul ne dă mai ales temelia, pe care avem să clădim în toată viața. E de trebuință deci, ca frații preoți serile lungi de iarnă să le folosească pentru cultivarea și desăvârșirea propriei individualități, ca să-și poată împlini misiunea de cea mai înaltă importanță, ce o au în mijlocul poporului. Să-și mai cumpere câte o carte de specialitate, să mai aboneze câte o gazetă și în prima linie foile noastre cu caracter bisericesc și să-și plătească abonamentul înainte, căci editarea gazetelor costă jertfe enorme, de muncă și de bani, și e păcat a te înfruptă din ostenelele altora și a rămâne cu abonamentul în restanță zeci de ani, cum mi-s'a întâmplat să aflu din „posta administrațiunii Unirii“ despre un preot chiar din districtul acesta. Asta nu mai merge! Voiu căuta să controlez astfel de anomalii vrednice de osândă și să iau cuvenitele măsuri de îndreptare.

VI. În sfârșit cât privește starea celor 2 fonduri districtuale, de cari dispunem, constat și de astă dată, că acelea se găsesc în continuă creștere, mai vărtos prin modestele lor forțe proprii. Fondul școlar „Ioan V. Rusu“ arată cu sfârșitul anului 1910 active de K 4263.20, crescând cu K 230.13 față cu anul premergător, iar fondul bibliotecii tractuale active de K 1419.60, crescând și acesta cu K 50.63 față cu anul premergător.

Rațiociniile ambelor fonduri pentru anul 1910 se prezintă în alăturare, iar onoratul Sinod va binevoi a le cenzura în sesiunea actuală.

Sibiiu, în 11 Aprilie 1911.

Nic. Togan
protopop.

Spicuri.

Ortodoxia și naționalitatea română.

Dimitrie Cantemir (1673—1723) în cartea sa „*Descriptio Moldaviae*“ la partea III cap V zice și acestea: „Mai înainte de Conciliul ecumenic din Florența (an. 1439) Moldovenii au scris cu litere latine... „Dupăce însă Metropolitul Moldovei a mers la acel Conciliu și acolo s'a dat pe partea Latinilor, succesorul său: Theoctist... bulgar de origine, ca să stărpească tot aluatul Latinilor din biserica moldoveană... a îndrumat pe Domnul Alexandru cel Bun... ca să scoată și literele latine din toate scrierile și cărțile și să introducă în locul lor pe cele slave.“ („Românul“, Arad 1911 Nr. 89 p. 8.)

Reviste.

Comitetul executiv al partidului național român a ținut în 10 l. c. o ședință în Budapesta sub președința dlui *Dr. T. Mihali*. Cu privire la lupta pentru sufragiul universal, comitetul a decis, că partidul va continua acțiunea paralel cu cea a partidului lui Iusth și a social-democraților. Spre acest scop deocamdată se vor aranja în restimpul dela 15 Maiu până la 30 Septembrie 50 de adunări populare în ținuturile loquite de Români.

*

În adunarea de alaltăeri a comitatului Caraș-Severin a luat cuvântul și dl *Dr. Valeriu Branisce*, protestând între altele și în contra faptului, că învățătorii școlilor confesionale românești sunt constrinși a învăța pe elevi să cânte imnul maghiar. Acest imn, declară dl Branisce, nu este al națiunii ungare, ci numai al naționalității maghiare și prin urmare are numai atâta importanță, câtă au de pildă și asemenea cântece la Români.

*

Reduta din Pesta a fost Duminecă extrem de sgomotoasă. — Localul ce-a cuprins acum câțiva ani între zidurile sale marele congres catolic — a fost de data aceasta martorele unei mari adunări populare creștinești-catolice. În masa aceea de vre-o zece mii de oameni câți au grăbit să asculte, înbutul tuturor celorlalte distracții pe cari le știe tinde în fel și chip un Babylon modern cum e și Capitala — au luat parte fără deosebire de poziție ori colorat politic, toate straturile de sus și jos. — S'a vorbit despre statificarea școa-

lelor, despre populația capitalei și — despre *francmazoni*, — pe cari oratorul G. Polónyi — centrul picant al zilei — i-a scărmanat din nou, răscolind un vifor întreg împotriva jidanilor. — Polónyi a declarat deja, că e pe cale a porni un mare curent creștinesc preste țara întreagă împotriva francmazonilor.

*

A murit craiul opincarilor! — L-au împușcat fără milă, precum dăm știrea la cronică. — Toate foile din țară fac vorbă lungă-lată pe tema lui și mii de ehouri veninoase par a repercuta fraza devenită spontan populară: „Tragedia craiului opincar.“ — Asasinii lui s'au insinuat voluntar îndată după crimă la procuratură, dar fără să fie deținuți pe urma insinuării. — Când însă vestea morții lui Achim cutrieră orașul — arestarea a fost firesc să urmeze. Nenorocitul craiu al prostimei, deputat dietal democrat, lasă în urma sa vre-o 100 mii coroane în bani gata și avere imobilă de vre-o 300 mii coroane, și — multă furoare în partizanii sei de principii. În vremea din urmă spune, că i-s'a urât de viața plină de hărțueli, ce ducea în provincă, și se pregătește a-și vinde proprietățile de acolo, ca să-și cumpere o casă în Budapesta, — spre a trăi mai liniștit.

Noutăți.

Sf. Sa Pontificele Roman, pe cât se vestește din Roma, a trimis circulare către toți episcopii, lăsându-le să aranjeze anul viitor pelerinaje la Roma din toate părțile.

Regele Carol al României, va revedea pe Monarhul nostru în Ischl, după recreațiunea de șase săptămâni din Gastein. Așa se vestește din București.

Cruce pentru merite — pe seama preoților militari. Nrul mai nou al organului honvezimei: „Rendeleki Közlöny“ aduce știrea, că Măiestatea Sa ces. și ap. reg. a instituit cu datul de 9 Maiu n. două feluri de „Cruce pentru merite“ pe seama preoților militari distinși în războiu, ori zeloși întru îndeplinirea oficiului în timp de pace. — Crucea de aur poartă inscripția: „Cruce pentru merite, clasa I. pentru preoți“, iar cea de argint: „Cruce pentru merite, clasa II. pentru preoți“.

Binecuvântare de biserică. Fruntașa comună românească din nemijlocita vecinătate a Lugojului Costeiu-Mare, sărbătorindu-și ruga în ziua de sf. George a avut prilejul de a se bucura și de înalta prezență a P. S. D. Episcop Dr. Vasile Hossu, care însoțit de Il. Sa Di canonic Ioan Boroș, de Preaon. Gheorge Popoviciu protop. gr-cat. al Lugojului și de Dr. Iosif Hossu, cu Dr. Romul Mioc, a bi-

necuvântat bis. gr-cat. de nou reparată din loc. E o adevărată bucurie să privești această biserică frumoasă, curată, bineînțestrată, cu baldachinul nou deasupra altarului, cu variata ei pictură, care deși nu-i aceea întrupare artistică care fascinează, totuși îți atrage plăcut ochiul. O astfel de biserică și merită un popor atât de destoinic, de inteligent, care se alipește cu dragoste de așezămintele sale culturale și religioase. Părințele Nic. Fabian multe merite și-a câștigat prin sfaturile și faptele sale între acești poporeni înțelepți. Ceremoniile sacre au fost cercetate de-o mare afluență de credincioși, ascultând cu vădită bucurie și mângâiere sfaturile Păstorului celui mare despre dragostea față de lege și de așezămintele ei, despre spiritul de sacrificiu și devotament care și pe omul simplu, neînvățat îl face mare, alui Dumnezeu, cercat și stimat de toți semenii lui. La distribuirea anaferei sau prezentat la sărutarea dreptei până 1600 de fețe senine și mult exprimătoare.

La Academia Română s'a deschis sesiunea generală în 14 Maiu n. c. Sub durată acestei sesiuni, care va ține ca de regulă o lună se va da cetirea mai multor discursuri de recepțiune.

Diamantele țarului. Giuyargiul aulic din S. Petersburg, Kepta, procurase pe seama țarului diamante în preț de opt milioane cor. dela negustorul de diamante Lebrion din Paris. Diamantele însă, nu se știe pe ce cale, au dispărut. Poliția a deținut femeia engleză, lady Malborough, bânuită cu furtul. — Se dă cu socoteală, că aceasta ar fi înghițit diamantele.

Deputatul Achim omorât. — În orașelul Békés-Csaba e mare turburare de Duminecă Incoace. „Dictatorul țaranilor“, adoratul deputat al democraților din partea locului, Andreiu Achim a fost asasinat într'un mod, cum nu se poate mai josnic. — Achim calomniase la timpul său pe Zsilinszky, contrarul său de principii, în gazetă. Feciorii acestuia din urmă, unul inginer, altul avocat, au intrat Duminecă dimineța la Achim în casă, găsindu-l încă în dormitor. L-au provocat să li dea satisfacție pentru calomnia pusă pe părințele lor. Refuzând Achim satisfacția, s'au luat la trântă, și văzând că nu-l biruese, și-au repus contrarul neînarmat, cu gloanțe. — O ciudățenie aziatică — și asta!

Ciocnire de vapoare. Vaporul Westmoreland plecând din Hamburg la Liverpool s'a ciocnit în drum cu vaporul spaniol Bayo. Acest din urmă s'a cufundat. Au dispărut mai mulți marinari dimpreună cu căpitanul.

Coroana regească e mai grea de cum s'ar crede. — Nu grăim aci poeticește, ci spunem realitate strictă. — Coroana regelui Eduard are două kilograme și sub decursul procesiunii de încoronare regele a cerut odihnă de două ori, ca baremi pe câteva secunde să mai scape de greumântul de pe cap. — Coroana împăratului german încă e foarte grea. — Când s'a încoronat Albert Carol întru împărat sub numele de Carol VII. în 1742 se zice, că norocosul nou împărat fiind deja vrâstnic, numai cât n'a succumbat sub greutatea coroanei.

Studenți din Praga. Studenții din cursul superior dela Academia comercială germană din Praga vor veni la Pesta și vor petrece trei zile pentru a cunoaște însămnătățile orașului. — Prin Fiume, Abbazia și Triest se vor înturna spre casă.

Bosnia—Herțegovina au avut la recensământul din urmă 1,898.044 locuitori. Sporul față de acum 15 ani e: 21.04%. După confesiune sunt: 825.338 (sporul 21.59%) sârbi neuniți; 612.090 (spor. 11.57%) muzulmani; 434.190 (spor 29.94%) catolici; 8136 greco-uniți; 6337 evanghelici; 8202 o-vrei spanioli și 3655 o-vrei de alt soi. După sex: 994.852 bărbați și 903.192 femei.

Din Bruxela vine știrea, că furi necunoscuți au jăfuit consulatul muntenegrean de acolo.

Ploaie de trăznete. În comuna Csanád-apăca lângă Macău, fiind vifor mare, a trăznit de cinci ori dupăolaltă în casa proprietarului Petru Annus. Casa și grajdul au ars total, caii și vitele cornute din grajd au căzut pradă trăznetului, iar cei doi feciori ai proprietarului, unul de douăzeci, celalalt de optspezece ani, au rămas muți.

Aur furat. La societatea minelor de aur dela Ruda s'a dat iarăș pe urma unui mare furt. De data aceasta s'a furat din mina sf. Gheorghe de pe Valeaursului, — în 8 Maiu n. Hoții au fost observați la două ore după miezul nopții, dar au dispărut la moment și înzădar i-au mai adulmecat. S'a constatat ulterior, că au scăpat pe pravețe rămase de pe vremea Romanilor.

Soldații nazareni. În Seghedin tângește în închisoare un număr mare de nazareni, cari conform principiului lor religios, nu prind arme de loc. Mai bucuros stau unii-alții închiși și câte 12 ani, de cât să-și calce legea. Dar și mai curios de cât toate acestea e, că aceasta clasă de oameni, recrutată în mare parte din masa cea mai mizeră și decăzută a poporului, îndată după primirea noiei legi, preschimbă cărciuma cu biserică și cărțile cu Biblia. Nu beau, nu fumează, nici păre nu poartă și păzesc lucrul altuia cu mai mare scrupulozitate de cât și pe al său; — cu un cuvânt oameni, cari se întrec în cinste și în frica lui Dumnezeu. Oficialii temniții Csillag din Seghedin spun, că încă nu au avut vre-un penitențiar nazaren, a cărui fanaticism religios să-l fie putut înfrânge. — E vorba numai, că o lege ca și aceasta, în urma caracterului ei primitiv, în jos poate eventual ici-cole și cuceri; în sus însă — nici când! Iar o religione, care nu cuprinde oamenii fără deosebire de rang și clasă, nu-i decât o sectă inferioară, căreia cei de sus i-ar zice: aberație.

Pentru fumători! Și fumătorii au lipsă de aer curat în chilie. Ori dacă nu dânsii, familia sigur, că dorește aer curat. Mulți au obiceiul că fumează în dormitor, lăsându-l plin de fum preste noapte. O femeie isteată a dat de leac împotriva acestei infectări a aerului de preste noapte. Receta sună: Preste noapte să se închidă bine ușile și ferestrele, iar pe podeală să se așeze o găleată cu apă, și în ea un mănunchiu de paie. Din cenușare încă trebuie scoasă cenușa ș. a. înainte de experimentare. — Până dimineța paiele umede sbeau fumul, de nu-i mai rămâne nici urma.

Se caută:

Culegători tipografici

Tipografia Sem. Blaj—Balázsfalva.

Partea Literară.

CRUCIAȚII.

Roman istoric din veacul al XV.

după Henryk Sienkiewicz.

(Continuare).

31

— Pentru că încă nu-s sfințiți. De altcun și eu port armă cu mine un cutit mare și în anul trecut, din cauza posesiunii unor pământuri am și provocat pe Vilko Bgiozov. Dar n'a primit provocarea?

— Cum s'ar fi duelat cu un preot? — se miră Zich.

Abatele izbi cu pumnul în masă și zise infuriat:

— Dacă iau sabia în mână nu sunt preot, ci sunt cavaler!... Nevoiașul acela n'a voit să-mi primească provocarea, ci a crezut, că-i mai bine, ca într-o noapte să mă sugrume lângă Tulcea... De atunci nici când nu depun cutitul asta... „*Omnes leges, omniaque jura vim vi repellere, cunctisque sese defendere permittunt*“.

Cuvintele aceste latinești își avură efectul, deși nu le înțelese nime. Toți îl aprobă și admirau știința cea mare a abatelui, care văzându-se superior, continuă și mai aspru:

— De altcun am văzut pe băiatul lui Bgiozov, hând împreună cu Stan la crișma Ksesnó. Nu m'au cunoscut și povesteau tocmai de Jaghienka... ș-acum despre tine Zbisko.

— Ce au cu mine? — întrebă tinărul dând din umeri.

— Nimic; dar nu le convine de ce ai venit acasă. Vilko zise: — „Dacă îl voi bate nu va mai fi așa frumos“. — Și mai adause, că ai teamă de ei și de aceea nu te areți prin crișmă.

Zich și Mazko ciocniră un pocal de vin. Și îndată aflare, că vestea asta a scornit-o abatele și îi admirau înțelepciunea, că în ce chip voiește să câștige inima tinerei Jaghienka.

Abatele adause:

— E adevărat, că sunt feciori zdraveni.

Zbisko dădu din umeri și îl întrebă fără interes:

— Mâne e Duminecă?

— Da.

— Mergeți la biserică?

— Mergem.

— Unde? În Ksesnó?

— Da.

— Bine. Voi veni și eu.

VIII.

Din ziua următoare Zbisko se duse în Ksesnó și pe cale, ajunse pe abatele și pe Zich, cari erau cu Jaghienka. Voi să arete abatelui, că nu se teme nici de Vilko, nici de Stan și că nu s'ascunde de ei.

Abatele povesteă cu Zbisko.

— Doară mergi chiar la cununie? — îl întrebă abatele privindu-l mereu în ochi.

— Nu — răspunse Zbisko vesel. — Mai am încă vreme!

— Omul nici când n'are vreme să lucreze în interesul fericirii sale, — zise abatele. Și cum ar putea ști cineva, că va fi fericit ori nu, dacă nu știe pe cine își va

alege de soț în viață?... Chiar de aceea de voi merge undeva departe, uită-te întâiu în jurul tău, că adese e aproape aceea, pe care o cauți în depărtare.

— Așa-i! — aprobă cei din suita abatelui.

Jaghienka înțelese unde țintește abatele cu vorbele lui și privi la Zbisko. El își plecă numai decât capul ca și când s'a cugeta la ceva.

Ajungând aproape de Ksesnó, abatele își desbumbă haina, ca mai ușor să poată pune mâna pe cutit. Apoi zise:

— Bătrânul Bgiozov, abia cred, că n'aduce cu sine la biserică o ceată întreagă de oameni. Poate să ne și atace.

— Doară nu și-a pierdut mintea — zise Zich, cam infricat.

— Nu face nimic, — îl mângâie abatele, — de are voie să joace, îl vom jucă noi.

Zbisko se apropie de Jaghienka și îi zise:

— În Ksesnó să-mi areți, carei Vilko și care-i Stan... Aș dori să-i cunosc.

— Bine, — răspunse Jaghienka.

— Să nu stai cu ei de vorbă, de te-or agrăi.

— Bine.

Ajungând înaintea bisericii, Vilko și Stan ieșiră repede din mulțime și se grăbiră să scoboare pe Jaghienka de pe cal.

Zbisko însă îi întrecu, și luând-o de braț privi cu dispreț la cei doi contrari ai lui. Apoi o conduse în biserică.

Cei doi tineri grăbiră să dea Jaghienkei apă sfințită, dar Zbisko îi întrecu și aici. — Jaghienka luă apa sfințită din mâinile lui Zbisko.

Vilko și Stan erau să crape de mânie. Ieșiră din biserică.

Se opriră, și trecându-le puțin furia, începură să se sfătuiască, ce au de făcut.

— Ce va fi — întrebă Stan, — să nu-l batem?

— Acolo în biserică?

— Nu, ci după slujbă.

— A venit cu Zich și cu abatele — mormăi Vilko.

— Și Zich ne-a interzis să ne batem... Asta ți-e norocul, altcun de mult ți-ai fi rupt coastele.

— Ori eu pe ale tale! — răspunse Stan.

Îi veni însă în minte, că pentru învingerea inamicului comun, e mai conștient dacă se asociază amândoi: își potoli deci mânia apoi îl întrebă:

— Așa dară ce să facem? Să nu-i trimitem provocarea în Bogdanec?

Intr'aceea începe să sune toacă, — biserică încă n'avea clopote, — sămn, că s'a început slujba.

— Să mergem în biserică, — zise Vilko, — ne vom sfătui după aceea.

În decursul missei li-s'a mai liniștit mânia și în sfârșit, când eșiră din biserică salutară respectuos pe Zich și pe Jaghienka și chiar și pe abatele, deși știau că el e dușman lui Vilko.

— Să mergem la crișmă — zise Vilko tristat.

Și se depărtară. Abatele eu suita lui încălecară și grăbiră spre Zgogelitz.

Abia erau cam de o sată de pași de Ksesnó, când Zbisko își opri calul și zise:

— Aproape mi-am uitat să cer o missă

pentru fusănătoșarea mai grabnică a fratelui meu... Sunt silit să mă reîntorc...

— Nu te reîntoarce, — strigă Jaghienka speriată.

— Trebuie!... Nici nu așteptați după mine. Poate să țină mult.

— Dumnezeu să fie cu tine! — zise abatele.

Și când Zbisko se reîntoarce, coti pe Zich:

— Înțelegi?

— Ce?

— S'a reîntors să se bată.

(Va urma).

Ceva despre Bogomilism la Români.

(Continuare și fine).

Timpul când a început a circula în sinul poporului român e greu de staorit. Azi în unele ținuturi e rară easa, unde să nu se afe. Oamenii chiar și cei cari nu știu ceti, știu să-ți vorbească despre focul cel nestins și înotarea osândiților în acela, destre spânzurarea de limbă și de unghii, despre fiare cu multe capete cari chinuesc pe făcătorii de rele și prietini satanei.

O variantă a Epistolei Maicei Domnului, spune la sfârșit, că văzând Maica Domnului atâta chin, a rugat pe Arhangelul Michail să meargă și să roage pe Hristos pentru cei osândiți. Arhangelul a zis, că Dumnezeu nu ascultă de el, ci însași Preacurata să se roage. Rugându-se Maica Domnului — de atunci în coace toți osândiții, cari mor din Paști până în Rosalii petrec în raiu; — de aci credința poporului nostru, că cine moare din Paști până în Rusalii merge în raiu.

Că Epistolia Maicei Domnului e de origine bogomilică — nu încapă îndoială. — Mihail favoritul acestei secte are rol principal.

Visul Maicei Domnului a isbutit, cum spune Dl Hajden, ca la Români să treacă cu desăvârșire în sfera literaturii populare nescrise, ceea ce dovedește înrădăcinarea lui adâncă în conștiința poporului român. (Hajden op. c. 398 p.)

Nu mai puțin însemnată influință asupra poporului român a avut Apocalipsa ap. Pavel.

El s'a bucurat ca și Arhangelul Mihail, de cea mai mare stimă din partea Bogomililor și e natural ca și lui să i-se atribue o apocalipsă (apocrifă.)

Apocalipsa sf. Ap. Pavel a trecut dela Bulgari la Români. Se unește în unele părți cu Călătoria Maicei Domnului prin iad. — Nu e așa lătită ca cele precedente.

În ea se spune, cum apostolul a văzut murind un om și cum toate faptele lui bune stau strajă împrejurul lui și ingerii îi păzesc sufletul. (Gaster L. p. 360 p.)

Am amintit numai partea aceasta din Apocalipsa sf. Pavel, de oarece e cunoscută de popor pretutindeni, cealaltă se suplinește prin Călătoria Maicii Domnului prin iad.

O lucrare, care s'a lătit în popor și e originală românească, scrisă pela 1550 de un călugăr care aparținea unei secte bogomilice, e „Cugetări în oara morții“. Aceasta e unica carte bogomilică cunoscută ca curat românească.

Conținutul ei se compune din vaelele unui suflet și groaza lui în fața sortii ce-l așteaptă după moarte. (Hajdeu 433—489)

Această carte atunci va fi avut influență asupra poporului, azi însă nu populară. — „Rugăciune la scoaterea dracilor“, sau „Minunile sf. Sisoe“.

Aceasta carte e dela Bogomil reformatorul și întemeietorul sectei.

La început a fost o rugăciune contra unui puternic demon, — demonul frigurilor de care era bătută câmpia Bulgariei și a României, — azi e transformată cu totul.

Cărticica, ce circulă azi în popor sub acest nume e de origine târzie. Numai la 1872 s'a tipărit pentru prima oară.

Arhangelul Mihail are și aci rol însemnat; semn că-i bogomilică.

Mihail prinde și bate pe Avestița, Aripa Satanei pentru că voia să smintească pe Vergura Maria. Silește pe Avestița să-i spună cele 19 nume. — Continuarea e legendă, — cum a câștigat sf. Sisoe cei 6 prunci ai surorii sale Melinta.

Legenda e de origine ebraică și până în ziua de azi servește de amulet de buze la jidani. (Gaster. l. p. r. 396.)

E nesfârșit șirul legendelor și credințelor poporului român.

Trecem acum să vedem, ce proporții a luat diavolul în fantazia poporului român, — a cărui numire de drac, e de origine bogomilică. (Gaster 257 op. cit.)

Diavolul în firea poporului român a ajuns din ființa aceia puternică, care rivaliză cu Dumnezeu, la persoana cea mai cinică ce se poate încipui cu o capacitate așa de slabă încât e batjocorit și de femei.

Are o mulțime de numiri (vezi Sisoe). Umbă să înșele oamenii, ca să ajungă în împărăția lui.

Despre omul cel dintâi bogomiliștii spun multe.

Un manuscris slav a cărui idel au intrat în lit. pop. rom. nescrisă spune, că omul a fost făcut din 8 părți: trupul din pământ, oasele din piatră, sângele din rouă, ochii din soare, cugetul din norii ceriului, suflarea din vânt, înțelepciunea din lună, iar prorocia dela Duhul Sfânt.

În legenda crucii se spune, că după ce Adam a fost scos din raiu era necesitat să lucreze pământul, ca să-i dea hrană cu ce să se nutrească. Diavolul însă spunându-i că pământul e proprietatea lui, n'a lăsat pe Adam să-l lucreze până ce nu-i va da Adam prin legătură toți copiii ce-i va avea în schimb. — Adam silit fiind de năcazuri a și făcut „Zapisu“ prin care toți urmași săi ajunseră sub domnia Satanei și care „Zapis“ sau legătură a ținut până la Botezul Domnului în Iordan, când Hristos călcând pe el, l-a sfărâmat. Știut să fie că a fost ascunse acolo în apă de Diavolul și că a fost pe o cărămidă.

Despre puterea aceasta a diavolului asupra lumii s'a născut și o colindă, în care sunt și acestea versuri:

Fiii ce-ți vor fi din tine
Să mi-i dai cu totul mie
Și sub a mea ascultare
Fiind eu împărat mare
Apoi te voi lăsa în pace
Să lucrezi precum îți place

Tot în legenda crucii se spune, că din sămânța aruncată de diavolul în raiu au ră-

sărit 3 pomi, dintre cari doi au fost duși de ape, iar celalalt adică al treilea a fost scos de diavolul din raiu și dus lui Solomon ca să-l întrebuințeze la zidirea templului. Însă nici cum nu-l puteau potrivi măestrii, că odată era prea lung, odată prea scurt, încât în urmă l-au aruncat peste râul Chedronului și acolo a servit de punte până când au făcut din el Crucea pe care a fost răstignit Hristos. (Vezi și Iconologia creștină la început.)

Legenda Crucii precum spune indicele cărților apocrife, e scornită de afurisitul popă Irimie, care nu este altcineva, decât Bogomil. (Gaster op. cit. 385.)

Deocamdată numai atât.

I. Codrea.

Loc deschis.

Manuale didactice aprobate.

Ministrul instrucției publice a aprobat manualele dlui Iuliu Vuia și anume: cu revoluția de sub nr. 15591/1911 ambele *abedare* (metoda cuvintelor normale și a sunetelor vii) și *Cărțile de cetire*, sub nr. 13171/1911 *aritmetica*, *geometria* și *fizica*, sub nrul 8139/1911 *geografia* și *constituția*; celelalte sunt aprobate deja în edițiile lor ultime și anume: *Istoria Ungariei* sub nr. 96050/1910, ambele cursuri de *maghiară* sub nr. 43830/910, iar *economia* sub nr. 31049/908. *Limba română* e sub aprobare.

Magn. Domn. Ludovic Loczy, dir. instit. geografic — s'a exprimat cu cea mai mare laudă asupra *geografiei* și a *constituției*, calificându-o de *superioară* multor geografii maghiare. Despre cetirea cl. 3 și 4 (ediția 5), iată ce scrie recenzentul ministerial: „Spre lauda cărții servește faptul, că cele 139 bucăți sunt alese cu *istefime* din toate cercurile, cari îl interesează pe om... Limba bucăților e corespunzătoare și conform gradului de pricepere a copiilor“.

Posta Administrațiunii.

Am primit și chitam abonamentul dela: *Cămărașul deșert* pe 1900 și din 1901 până în 1 Sept. Binevoiește a mai depură din restanța aceasta mare. *Rudabaia* pe 1909. Cât pentru abon. pe 1910, s'a plătit nu în Decembrie 1910, ci în 16 Ianuarie 1911, tocmai pe când s'au trimis conspectele. De aci vine neînțelegerea. De altfel, abon. acesta de pe 1910 s'a mai chitat odată în posta adm. din anul acesta. *Băgău* pe 1902. Așteptăm cu plăcere continuarea. *Coșlar* pe 1911 sem. 1. *Farkasasszó* pe 1911 până în 30 Sept. *Sajó* (distr. Iza) chitam 4/9 și așteptăm restul. *Lenárdfalu* pe 1908, 1909, 1910 și 1911. *Bidiu* pe 1911. Rugăm a limpezi DV. și pentru antecesor, căci a mers parohiei. *Reum. cet. Bistrița* pe 1911. *Ohaba* (Făgăraș) pe 1911. *Sân-Nicolaul mare* pe 1908 sem. 2-lea. *Silvașul de sus* pe 1910 și din 1911 pe trimestrul prim. *Zau* pe 1910 și 1911 nu chiar întreg. *Surduc* (Soln.-Dob.) pe anii 1891 până în 1 Iulie 1906. *Cristolțel* pe 1910 sem. 2-lea și din 1911 trimestrul prim. *Lăpușul rom.* primit 3 cor. Foaia se va spedă. *Giurfalău* pe 1909 sem. 2-lea și 1910 întreg. *Teuș* pe 1911. *Füzes* pe 1911 sem. 1. Restanță mai e din 1 Oct. 1908 până la 31 Dec. 1910. *Arad* pe 1910 sem. 2-lea

și din 1911 trimestrul 1. și 2. *Felménes* plătită din 3 Febr. a. c. a fost pe anii 1908, 1909 și 1910, pe cum s'a chitat atunci în posta adm. Ce ați trimis acum e pe 1911 trimestrul prim. *Rózsapatak* pe întreg anul 1911. *Solovástru* pe 1903—1907 1 Mart.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.
Redactor responsabil: Augustin Gruția

Cheag.

Fiind la lăptării cerința principală ca **cheagul** să fie **bun și curat**, după experimentare de mai mulți ani mi-a succes a aduce în comerț un **extract de cheag bun și sigur**.

La pregătirea cașului din lapte de oaie este de lipsă de următoarea cantitate:

O lingură de supă, din acest **cheag** la 28° R. sau 35° C. Incheagă 100 litri de lapte.

Indrumări mai detaiate se adaugă la vânzare.

1 sticlă de	1 kgr.	Cor.	4-20 fil.
1 „ „	1/2 „	„	2-10 fil.
1 „ „	100 gr.	„	—60 „
1 „ „	50 „	„	—40 „

Comandele prin postă se efectuează dacă prețul indicat mai sus se anticipează și se mai adaugă 80 fil. pentru spese de postă.

Carol Schieszl,
farmacist
Blaș-Balázsfalva.

Cheagul cu prețurile de mai sus se mai află și la farmacia lui **Victor Schieszl** din *Zsidve* (Jidveiu) și la filiala din *Küküllővár* (Cetatea-de-baltă).

(35) 15—?

Scăldătoarea—Felix.

Loc de cură de iarnă și de vară
(lângă Oradea-mare).

Deschisă peste anul întreg.

Izvorul cel mai bogat din Europa în apă caldă sulfurată, căldura apei 49 gr. C. în cantitate de 17 milioane litri la zi.

Contra podagrei, reumei, ischiei, asudării și morburilor femeiești.

În anul 1909 au părăsit izvoarele vindecătoare a *scăldătorii Felix* recreați și însănătoșiți 9200 bolnavi. Are băi de vană, glod, mor și acid carbonice, 250 chilii comode și plăcute pentru oaspeți, mai de parte are sale pentru conversat, pian și cetit, hotelurile excelente, muzică stabilă țigănească de primul rang, Dumineca muzică militară, spațiu de tenis, căi de plimbare îngrijite, parc și brădet 400 jugăre. Din 1 Maiu comunică zilnic 16 trenuri cu gara scăldătoarei Felix.

Postă, telegraf și telefon interurban.

Taxă de cură și de muzică nu este.
Direcțiunea trimite la cerere prospecte gratis.
(39) 11—15

„POPORUL” institut de credit și economii societate pe acții în Lugos.

Prospect de emisiune.

Adunarea generală a institutului de credit și economii „Poporul” societate pe acții în Lugos, ținută la 23 Februarie a. c. a decis urcarea capitalului social dela cor. 220.000, la cor. 600.000, prin emisiunea alor 3800 acții noi, și îndeplinirea acestei operațiuni a încredințat-o subscrisiei direcțiunii.

Pe baza acestui mandat avem onoare a prezenta lista de semnare cu următoarele condițiuni:

1. Institutul de credit și economii „Poporul” societate pe acții în Lugos urcă capitalul social dela 220.000 cor. la 600.000 cor. și esmite spre acest scop 3800 acții noi în valoare nominală de 100 cor. bucata.

2. Semnarea acțiilor se efectuește pe listele de subscriere aflătoare în biroul institutului și la persoanele încredințate din partea direcțiunii și să încheie cu 30 August a. c. Solvirile până la acest termen se efectuează la purtătorii listelor de semnare, iar după expirarea acestui termen numai la cassa institutului.

3. a) Fiecare acționar vechiu al institutului are drept să opteze și subscrie pe baza acțiilor sale, până în 30 Iulie a. c. câte o acție nouă după fiecare acție veche, pe lângă prețul de 100 coroane și 2 coroane spese de emisiune adică total 102 coroane de acție. b) Acționarilor vechi se mai rezervă dreptul a opta tot după 2 acții vechi câte o acție nouă cu prețul de 120 cor. plus 2 cor. spese de emisiune adică total 122 cor. de acție. c) Restul acțiilor adică 500 bucăți, precum și acțiunile neoptate de acționarii vechi se vor vinde și la neacționari cu prețul de 140 cor. plus 2 cor. spese de emisiune total 142 cor. de acție.

4. Transniterea dreptului de opțiune să admită numai în favorul cutărui acționar vechiu și direcțiunea își rezervă dreptul a accepta sau respinge fără motivare semnările de acții efectuate prin persoane cari nu sunt acționari.

5. La semnarea acțiilor este a se solvi de acție a) 10 cor., b) 30 cor. și c) 50 cor., plus 2 coroane spese de emisiune, iar în decurs de 30 zile după expirarea termenului de semnare, adică

până la 1-a Septemvrie a. c. 20% (20 cor.) de acție iar restul în următoarele 7 rate egale:

Până la 1-a Noemvrie 1911 10% = 10 cor. de acție

„	„	„	Ianuarie	1912	„	„	„	„
„	„	„	Martie	„	„	„	„	„
„	„	„	Maiu	„	„	„	„	„
„	„	„	Iulie	„	„	„	„	„
„	„	„	Septemvrie	„	„	„	„	„
„	„	„	Noemvrie	„	„	„	„	„

6. Suma incursă peste valoarea nominală a acției după detragerea șoselor avute cu emisinea va intra în fondul de rezervă.

7. După ratele solvite se garantează acționarilor o fructificare de 5%, iar după ratele nesolvite la timp se compută 6% interese de întârziere și se aplică § 10 din statute. Spre cuitarea ratelor plătite se vor extrada acționarilor tite provisorii, iar în contra acelor după achitarea deplină, se vor libera acțiunile originale. Acțiunile a căror preț deplin va fi achitat până la finea anului 1912, vor participa la dividendă anului 1913 și se vor împărtași în drepturile statutare, ca și acțiunile vechi.

8. Pentru ratificarea definitivă a înmulțirii capitalului social și pentru modificarea corespunzătoare a statutelor, în 60 zile dela expirarea termenului de semnare a acțiilor, atât acționarii cei vechi, cât și cei noi vor fi convocați la adunarea generală extraordinară, care va putea hotărî înmulțirea capitalului social și la sumă mai mare, sau mai mică decât 600.000 coroane, după cum capitalul asigurat prin semnările de acții acceptate de direcțiune, va fi mai mare, sau mai mic.

9. Acționarii vechi sunt rugați a trimite acțiunile lor (fără couponi) spre providerea cu clausula optării, deodată cu declarația până în 30 Iulie a. c. la biroul institutului.

10. Toate corespondențele referitoare la aceasta emisiune sunt a se adresa institutului de credit și economii „Poporul” societate pe acții în Lugos.

Lugos, la 14 Aprilie 1911.

(48) 1 - 1

Direcțiunea.

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania”

SIBIU

Strada Cisnădiei 5. Strada Cisnădiei 5.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu platire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910	K.	5.003.540-78
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4.884.801-12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	foc	119.839-992-
	viață	11.020.266-
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2.428.317-

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(23) 28-?

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

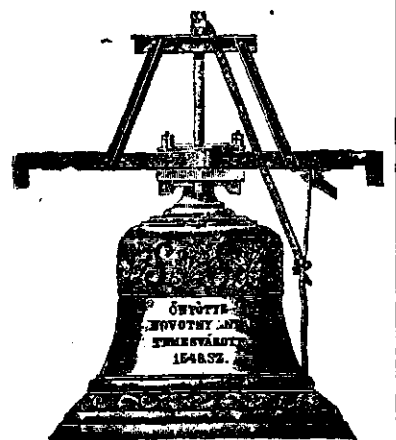
în Timișoara-Fabric

(27) 28-52

clopotele gaurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 227 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preajustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de teace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.